

pletykaáradatba csomagolt félinformációk időpontokról, helyszínekről, eseményekről arra kényszerítik az olvasót, hogy mintegy a hiátusokat kitöltve, a folyamatos olvasás helyett rossz lelkiismerettel folyamatos történelmi és térrekonstrukciót végezzen.

Ebből a szempontból nézve mondhatjuk-e, hogy Horváth Judit *PINCE* című könyve kevésbé jól sikerült bűnügyi történet? Mondhatjuk. Olvastunk már jobbat is. Technikai szempontból olvastunk persze már rosszabbat is: a valószerűtlenség a legnagyobb ellensége a kriminek. Mégis miért töltöttem el akkor két hetet ezzel a könyvvel?

Félreértés ne essék: miközben most írok, elkeseredetten próbálok valamit felszínre hozni abból a tudásból, amivel generációm átlépett a magyar történelem nekünk juttatott újabb, úgy tűnik megint csak, diszkontinuus eseményén, ti. a rendszerváltáson. A magam részéről változatlanul hiszek abban, miben másban, hogy az emlékeimet, azok kontinuitását nem kell feladnom. Nem is óhajtom feladni őket.

Már beszereztem (újabb titkos forrásból) két másik, 1980-as évek végi magyar krimi. Gyerekeim lelki és intellektuális épsége érdekében remélem, hogy azokat is el fogom tudni még úgy olvasni, hogy írni tudjak róluk.

A még ennél is nagyobb tanulság azonban az, hogy az embernek *valóban* vigyáznia kell a könyveivel. Ki tudja, idővel milyen másik könyvvel nyílik alkalom összeolvasni őket. György Péter *APÁM HELYETT* című kötete például csak 2010-ben jelent meg.

A könyvtáram rendje is helyreállt időközben. Minden maradt.

Szigethy Gabriella

LATIN RULEZ!

Wilfried Stroh: Meghalt a latin, éljen a latin!

Egy nagy nyelv rövid története

Fordította Dévény István

Typotex, 2011. 376 oldal, 2900 Ft

Az úgynevezett élő latinság észigényes dolog, és művelői között sok a tudós, de ettől azért még éppoly kevésbé tudomány, mint mondjuk

a bridzs. Lefordították latinra a *MICIMACKÓ*-t és az *ASTERIX*-képregényeket (nagyon jól, az előbbi egyébként a magyar Lénárd Sándor), illetve a *HARRY POTTER*-t (az első kötetet, *A BÖLCSEK KÖVÉ*-t még görögre is: *HARRIOSZ POTTER KAI HÉ TU PHILOSZOPHU LITHOSZ*), a finn rádió latin nyelvű hírműsört sugároz, elnevezték valahogy az ufót (res inexplicata volans – megmagyarázatlan repülő tárgy) meg a mikrofont (microphonium) – de az ilyesmi többnyire nem lépi át a megszálottak intím belügyeinek nem is annyira szűkös, mint inkább csupán befelé nyitott határait.

Persze ha az ember a latinra gondol, akkor nem is mondjuk a *REGULUS* (*A KIS HERCEG* latin fordítása) jut az eszébe, hanem ókori klasszikusok vagy a középkori – egyházi és világi – szövegek, vagy az, hogy a latin Magyarországon 1844-ig hivatalos nyelv volt, esetleg hogy az orvosoknak és a jogászoknak „kell”. De vajon a többieknek – Borzsák István több mint húsz évvel ezelőtt megjelent könyvének címével kérdezve – „kell-e a latin?” A válasz egyszerű: enni kell, és inni, meg (ezen az éghajlaton) öltözni és lakni. A latin tehát ilyen értelemben nem kell. Persze ha a különböző szintű szükségletek hierarchiáját ábrázoló Maslow-piramis felhőkbe vesző tartományait vizsgáljuk, akkor ráfoghatjuk, hogy „kell” – legalábbis egyeseknek. Mégpedig az élet színesebbé, élvezetesebbé tételéhez, mint általában a művészetek. (Mert a latin ma nem úgy nyelv, mint az angol, hanem mint mondjuk a zene.) Aztán vannak olyanok is – az igazi tudósok –, akiknek nem a színekhez meg az élvezethez kell, hanem magához az élethez, akiknek parancsoló létszükséglet, hogy a latin nyelvvel vagy irodalommal, az ókori Róma kultúrájával foglalkozzanak. Igaz, ők most csak annyira érdekesek, amennyire képesek a szélesebb közönségben felszítani a tárgyak iránti érdeklődést.

A nyugalmazott müncheni klasszika-filológusnak, Wilfried Stroh-nak, úgy tűnik, sikerült. Latin nyelvtörténeti bestsellere – ilyen is van... – öt éve jelent meg Németországban, és a magyar utószó híradása szerint hatására megemelkedett a gimnáziumban latinra jelentkező diákok száma.

Stroh kissé frivol tétele szerint a latin nem holt nyelv, hanem halhatatlan, de minimum tovább él. Ha mégis feltételezzük, hogy meghalt, akkor véleménye szerint erre nem a Római Birodalom úgynevezett bukásával vagy az újla-

